

19.
SAJTÓTUDÓSÍTÁS AZ ORSZÁGOS DEMOKRATA ARCVONAL
ÉSZAK-ERDÉLYI KÖZPONTI TANÁCSADÓ TESTÜLETÉNEK
HATÁROZATÁRÓL

Kolozsvár, 1944. december 22.

A pénteki közgyűlésen javaslat hangzott el egy észak-erdélyi demokratikus konferencia összehívására.

Kolozsvár, december 24. A Nemzeti Demokrata Arcvonal kolozsvári Központi Tanácsadó Testülete december 22-én délelőtt a volt Nemzeti Bank épületében közgyűlést tartott. A közgyűlésen Dán István városi tanácsnok elnökölt. A gyűlésen elhangzottakról a Testület hivatalos jelentést adott ki, melyet az alábbiakban teljes egészében közlünk.

„A Nemzeti Demokrata Arcvonal Központi Tanácsadó Testülete december 22-i ülésén a következő határozatokat hozta:

Az ülés megtárgyalta a Román Demokrata Szövetségnek a Nemzeti Demokrata Arcvonalhoz (NDA) intézett levelét, amelyben egyrészt az önrendelkezési törekvési vádjával illetve a NDA észak-erdélyi képviselőit, másrészt viszont előadta védekezését a NDA azon vádjával szemben, mint hogyha elkülönülési politikát folytatna. A Román Demokrata Szövetség kijelenti, hogy bár nem vehet részt a Tanácsadó Testület december 22-i ülésén, bizonyos – ezután megbeszélendő feltételek alapján – hajlandó együtt működni vele.

Tudor Bugnariu polgármester, a Hazafiak Szövetségének képviselője, emlékezteti a gyűlést a múlt ülésen tett ama kijelentésére, hogy a Román Demokrata Szövetség értelmetlen halogató és antidemokratikus politikát folytat és már akkor előre bocsátotta, hogy ez a szövetség valószínűleg a fenti, most felolvasott választ fogja adni. Kéri az együttműködés végleges elutasítását.

N. Goldberger, a Kommunista Párt észak-erdélyi tartományi titkára ismerteti háromhetes észak-erdélyi útját. Észak-Erdély tíz megyéjéből hat megyében sikerült a demokrata erők között az együttműködést megteremteni. Feltétlenül szükségesnek találja az összes észak-erdélyi demokrata erők együttműködését, ha ezt mindenki valóban és őszintén kívánja.

N. Goldberger megállapítja, hogy Észak-Erdély – akaratától függetlenül – magára van utalva és gazdasági, továbbá szállítási kérdéseinek nagyrésztét önmaga köteles megoldani. Hangsúlyozza, hogy Észak-Erdély ezen különleges helyzetének az okozói elsősorban azok a gárdista-legionárius rablóbandák, amelyek működésükkel a fegyverszüneti feltételek végrehajtását akadályozzák és az erdélyi népek békés együttműködését zavarják. Ugyanezt teszik – nem utolsó sorban – azok a nyilas és imrédysta elemek is, akik magatartásukkal ezt még jobban kihívják.

Beszámol arról a politikai tájékoztatlanságról, amelyet Észak-Erdély különböző városaiban tapasztalt. Felvilágosításait mindenütt örömmel fogadták. Közli, hogy

Észak-Erdély legnagyobb részében a szakszervezetek és a Kommunista Párt már meg vannak szervezve. A szakszervezetek nagy igyekezettel készülnek a jövő évi, január első felében megtartandó bukaresti kongresszusra. A Kommunista Párt a demokrata erők együttműködésének létrehozásán és a demokratikus közigazgatás megszervezésén fáradozik. E munkájában a Kommunista Párt több helyen a Magyar Népi Szövetség, az Ekések Frontja és a Népvédelmi Egyesület támogatják. Ezt a munkát egyes megyékben a központi irányítás hiánya késlelteti. Javasolja egy észak-erdélyi demokratikus konferencia összehívását, amelyre a Román Demokrata Szövetség meghívását is szükségesnek tartja. Ezzel kapcsolatban indítványozza, hogy a NDA tegyen meg egy utolsó kísérletet arra nézve, hogy a Román Demokrata Szövetség – ha az tényleg harcolni akar a demokráciáért – a közös munkába bevonhassák. Beszéde végén hangsúlyozta, hogy a Központi Tanácsadó Testületnek elől kell járnia a Vörös Hadsereg megsegítésében is. Felhívja tehát a hatóságok képviselőit, hogy erőfeszítésüket ebben az irányban fokozzák.

Laurentiu Curea püspöki tanácsos, az Ekések Frontjának képviselője, tiltakozását fejezi ki a Román Demokrata Szövetség aaptalan vádjai ellen.

A közgyűlés az ajánlott írásbeli felhívást több felszólalás után kisebb módosításokkal elfogadja és Lakatos István, valamint Vescan Teofil dr.-t küldi ki, hogy a Román Demokrata Szövetség meghívott kiküldötteivel a minimális együttműködési programra vonatkozólag megegyezzenek. Ezt a tárgyalás december 27-én reggel 9 órakor a Központi Tanácsadó Testület helyiségében tartják meg.

Vescan Teofil dr. kijelenti, hogy nem akar többet a Román Demokrata Szövetséggel tárgyalni és csak a közgyűlés kifejezett utasítására vállalja a kiküldetést. Az Ekés Front kérésére a tanácskozáson L. Curea is részt vesz.

Ezek után Jakab Sándor és Lakatos István számolnak be bukaresti kiküldetésük eredményeiről. A kormány Észak-Erdély támogatását őszintén megígérte. Egyedül a lej és a pengő viszonyára vonatkozólag nem tudtak döntést elérni. A Népvédelmi Egyesület segítsége tíz napon belül meg fog érkezni. Észak-Erdélybe.

Az ülés e jelentést tudomásul vette. A Központi Tanácsadó Testület adminisztratív titkárául Einhorn Emil alkalmazását egyhangúlag elfogadta. Teendőit az elnökség fogja megállapítani.

A Testület elvi jelentőségű beadványokat minden nap 9–12 óra között fogad el. Purifikációs kérdésektől eltekintve, személyi ügyeket csak [akkor] tárgyal, ha azok elvi jelentőségűek. Minden beadványra négy héten belül válaszol. A különböző tisztogató bizottságok munkájának összehangolására egy öttagú bizottságot küld ki, amelynek tagjai: dr. Neumann Jenő, dr. Sárly István, Russu Gheorghe, dr. Vescan Teofil és Wolf Sándor. A Testület a most kinevezett bizottság figyelmét felhívja arra hogy különös szigorral járjanak el a lanyhán működő bizottságok felülvizsgálásában.

A fellebbviteli tisztogató bizottság első ülését Karácsony első napján déli 12 órakor tartja, ezáltal is ki akarván hangsúlyozni ünnepélyes és komoly tisztogató jellegét.

A Központi Tanácsadó Testület Pogăceanu Vasile vármegyei vezértitkárnak megbízást ad, hogy – mint hivatalos megbízottja – az összes hatóságok és magánosok előtt a Testületet képviselje. Helyettesként Lakatos Istvánt jelöli meg.

Ezek a delegátusok a Testület utasításai alapján fognak eljárni vagy pedig intézkedéseire utólag fogják kérni a testület jóváhagyását. A Testület minden működésükért teljes felelőséget vállal. A Testület intézkedéseit a következő formában foganatosítják: „A Központi Tanácsadó Testülettől kapott megbízásunk alapján javasoljuk a főispán (polgármester) úrnak a következő rendelkezés kiadását:....”

A Testület ügyvitelét és levelezését az elnökség látja el.

A gyűlés jóváhagyja, hogy az Egyesült Szakszervezetek hét taggal legyenek képviselve Központi Tanácsadó Testületben, továbbá, hogy a Szakszervezetek nőmunkás csoportja, valamint az ifjúság egy-egy helyet kapjanak. Utasítja a különböző ifjúsági szervezeteket, hogy egyezzenek meg kiküldöttjük személye tekintetében.

A testület jóváhagyja azt a jegyzőkönyvet, amelyet megbízottai, az egyetemi kérdés folyamatban lévő vizsgálatáról felvettek.

A Testület elhatározza, hogy ajánlani fogja a városi, jelenleg nem megfelelő ideiglenes bizottság feloszlását és helyette egy új bizottság megválasztását.

A Testület javasolja, hogy az Elnökség terjessze a jogügyi bizottság elé a főispáni hivatal beadványát, amelyben az alábbi kérdésekre vonatkozólag kérnek véleménynyilvánítást:

1.) Kik tekinthetők háborús bűnösnek? 2.) Kik bűnösök az együttlakó népekkel és munkásszervezetekkel szemben tanúsított demokrataellenes magatartásuk miatt? 3.) Van-e a fenti cselekményekre alkalmazható törvényes rendelkezés? 4.) Általában mi az álláspont ebben a kérdésben a bűnösök elleni bünvádi eljárás megindítása végett?

A főispáni hivatal kérésére a Testület a jogügyi bizottság elé utalja a magyar miniszterelnökség 1440-941 M. E. számú rendeletének hatályon kívül helyezésének kérdését és az azt helyettesítő javaslat tanulmányozását. Felhívja a bizottság figyelmét a javaslat sürgősségére.

A politikai rendőrség egyes tagjainak kérésére, hogy vadásztársaságot alapíthassanak, megállapítja, hogy ilyen engedélyt csak a katonai hatóságok adhatnak.

A Testület elhatározza, hogy az egyes bizottságok december 27-én reggel 9 órákor tartanak ülést, míg a legközelebbi teljes ülés december 29-én fél 9 órákor kezdődik. Ez a jegyzőkönyvi kivonat minden érdekelt fél előtt hivatalos közleménynek is tekinthető, amelyet – az érdekeltek kérésére – bárki írásban is megkaphat.

A Központi Tanácsadó Testület elnöksége.

Világosság, 1944. december 24.

20.
A ROMÁN DEMOKRATA SZÖVETSÉG ÁLLÁSPONTJA A KÖZPONTI
TANÁCSADÓ TESTÜLETTEL ÉS AZ ORSZÁGOS DEMOKRATA
ARCVONALLAL TÖRTÉNŐ EGYÜTTMŰKÖDÉST ILLETŐEN

Kolozsvár, 1944. december 26.

A

I. A mostani magatartás és nyilatkozatok jök.

II. Minden olyan kísérletet, amely egy [felügyeleti] hatóságot kívánna létrehozni – még ha az csak véleményező is – egész Észak-Erdély felett, elszántan vissza kell utasítani.

III. Abban az esetben, ha egy, egész Észak-Erdélyben hatályos szovjet katonai-közigazgatási parancsnokság jönne létre,

ha a parancsnok ezen regionális minősége biztos lenne és világosan bizonyított, és ha ez a parancsnokság egy bizonyos véleményező csoport vagy bizottság felállítását kéri egész Észak-Erdélyre való kihatással,

új utasításokat fogunk kérni, a Külügyminisztérium jóváhagyását is megszerezve.

Ezen utasítások megérkezéséig az [az esetleges együttműködésre adandó] választ halogatni kell.

IV. Kizárólag a helyi közigazgatás (Kolozsvár városa és Kolozs megye) segítése végett a Román Demokrata Szövetség működjön együtt az alábbi feltételek mellett:

a) A tevékenység [legyen] pontosan Kolozsvárra korlátozva.

b) A véleményező bizottság szigorúan őrizze meg e minőségét: csak a szovjetek által létrehozott hatóságoktól (prefektus, polgármester) érkezett kérdésekről formáljon véleményt. Következésképpen ne kezdeményezzen, hanem konzultáljon azzal a hatósággal, amely kéri e konzultációt.

c) E bizottság határozatainak mindig tartalmazniuk kell a Román Demokrata Szövetség véleményét, még akkor is, ha kisebbségben marad. A bizottságok tehát ne hozzanak döntéseket – ezeket a konzultált hatóságok hozzák –, hanemcsak véleményeket közöljenek. A Román Demokrata Szövetség akár írásban benyújtott különvélemény formájában is szögezze le az álláspontját. Ezáltal a döntések felelőssége a hatóságoké marad, míg a Román Demokrata Szövetség hűséges marad a meggyőződéséhez.

d) Mivel a „közigazgatás” nem jelent törvényhozást, – a Román Demokrata Szövetség óvakodjék – és szükség esetén éljen különvéleményével – ahányszor csak törvényhozói intézkedést fognak kérni.

e) Kolozsvár eme véleményező bizottságában a románoknak többségben kell lenniük. Abban az esetben, ha nem fogadják el, hogy a Román Demokrata Szövetség legyen többségben, arra kell törekedni, hogy az összes [többi] párt